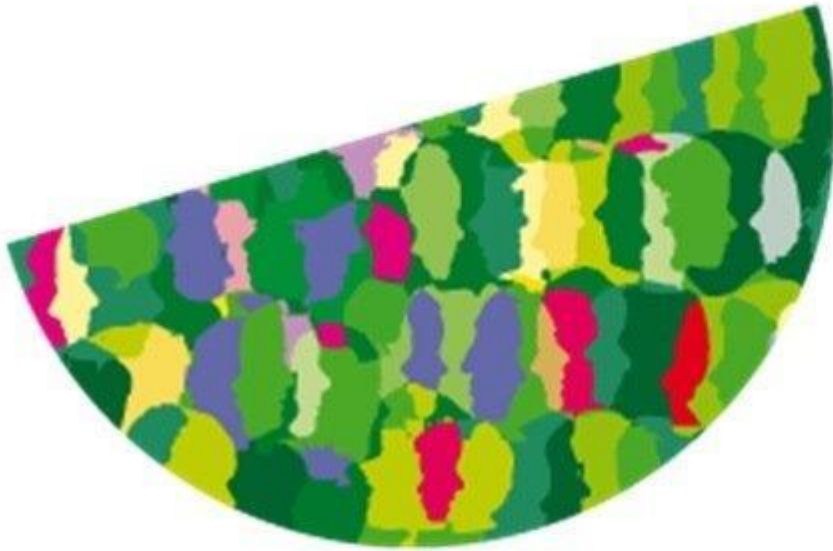

Notitie pedagogisch klimaat, sociale veiligheid,
burgerschap en integratie

OBS Noordewier

Obs Noordewier
Meijmaweg 9a
9955 VC Rasquert
0595-423825
www.noordewier.nl
obsnoordewier@lauwerseneems.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Identiteit, missie en visie	4
3.	Doelen pedagogisch klimaat en de sociale veiligheid, burgerschap en integratie	8
4.	De huidige situatie	10
4.1	Inzicht in de huidige situatie	10
4.2	Wat doen we op school	14
5.	Beleidsvoornemens	20
6.	Evaluatie en borging	21
	Bijlagen	23

1. Inleiding

In dit document beschrijven we het beleid van de school ten aanzien van de domeinen pedagogisch klimaat, sociale veiligheid, burgerschap en integratie. Om op een planmatige wijze gestalte te geven aan bovenstaande zal dit document tevens gebruikt worden als borging- en evaluatie-instrument. Cultuuronderwijs hebben we nog specifiek uitgewerkt in de notitie Cultuuronderwijs.

Voor een goede ontwikkeling is een goed pedagogisch klimaat en sociale veiligheid nodig. Om zich te ontwikkelen tot burgers die actief deelnemen aan de maatschappij moeten we kinderen de gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van vaardigheden. Kennis van de maatschappij en kennis van ontwikkelingen op allerlei gebied behoren tot de bagage die we de leerlingen meegeven om te participeren.

Vandaar dat wij in deze notitie deze onderwerpen in samenhang uitwerken; we zijn tevens van mening dat we deze gebieden ook niet los van elkaar kunnen zien en vorm kunnen geven.

Scholen zijn vanaf 2006 wettelijk verplicht aandacht te besteden aan burgerschap. Bevordering van burgerschap en integratie is belangrijk omdat de betrokkenheid tussen burgers onderling en burgers en de overheid is afgenomen. De opdracht aan scholen om actief burgerschap en sociale integratie te bevorderen is in de wet vastgelegd:

“Het onderwijs:

- a. gaat er mede van uit dat de kinderen opgroeien in een pluriforme samenleving.
- b. Is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.
- c. Is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennis maken met verschillende culturen en achtergronden van leeftijdgenoten.”

De gewenste opbrengsten zijn terug te vinden in de kerndoelen. De inspectie beoordeelt de school op het aanbod en de manier waarop de school het resultaat evalueert.

2. Identiteit, missie en visie

Uit de identiteit, de missie en de visie van de school blijkt dat het pedagogisch klimaat, alsmede burgerschapszin en integratie belangrijk speerpunten zijn en dat daar veel zorg en aandacht voor is en moet zijn.

Noordewier is een openbare basisschool. Dat betekent voor ons dat wij actief vorm geven aan de kenmerken van openbaar onderwijs, te weten:

- Algemene toegankelijkheid: Onze school is toegankelijk voor alle leerlingen, ongeacht godsdienst of levensbeschouwing. Op deze gronden weigeren wij principieel geen leerlingen.
- Actieve pluriformiteit: In ons onderwijs schenken wij op respectvolle wijze aandacht aan de verscheidenheid levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in de Nederlandse samenleving.
- Non-discriminatie: Onze school eerbiedigt ieders godsdienst of levensbeschouwing. Iedere vorm van discriminatie op grond van godsdienst, levensbeschouwing maar ook op grond van cultuur, sekse, etniciteit, persoonskenmerken, sociale status, seksuele geaardheid, huidskleur wijzen wij af en voeren daarin een actief beleid naar kinderen en ouders/verzorgers. We geven dat ook concreet vorm in de dagelijkse omgang met elkaar;
- Uitgaande van de authenticiteit van ieder kind richten wij ons onderwijs zo in dat ieder kind de mogelijkheid krijgt zich te ontwikkelen naar eigen aard en mogelijkheden.

Wij creëren een schoolklimaat waarin een ieder zich veilig voelt en aanvaard weet. De belangrijkste voorwaarde om tot ontwikkeling te komen is veiligheid. Kinderen moeten zich geborgen en thuis voelen op Noordewier. Wij proberen, binnen onze mogelijkheden, het gebouw, het terrein en wat erop en erin is, zo goed mogelijk in te richten. Daarnaast benaderen de leerkrachten de kinderen zo, dat het zelfvertrouwen van kinderen wordt gestimuleerd.

Dit komt naar voren in:

- het houden van groepsgesprekken,
- aandacht geven aan en stimuleren van positief gedrag.
- adequaat optreden van leerkrachten bij ongewenst gedrag,
- serieus omgaan met klachten van kinderen,
- bewust aandacht besteden aan sociale vaardigheden.

Missie

Ieder kind tot zijn recht laten komen en aansluiten bij individuele ontwikkel- en leerbehoeften, talenten stimuleren en vaardigheden leren om nu en in de toekomst deel te nemen en bij te dragen aan de maatschappij.

Visie

De basis om bovenstaande missie te verwezenlijken wordt gevormd door vier pijlers, de bedding waarin de kinderen leren en zich ontwikkelen: samenwerken, een goed pedagogisch klimaat, de basisvaardigheden en de waarden van onze school.

Pedagogisch klimaat

Een goed pedagogisch klimaat kenmerkt zich door veiligheid en vertrouwen, voorwaarden om te leren en te ontwikkelen. Zes uitgangspunten voor een pedagogisch klimaat:

- 1) Emotionele steun en sensitieve responsiviteit;
- 2) Autonomie en ruimte;
- 3) Structureren en grenzen stellen;
- 4) Informatie geven en uitleggen;
- 5) Begeleiden van interacties tussen kinderen;
- 6) Stimuleren en ondersteunen van interacties tussen kind, ouders en school.

Feiten: (gebaseerd op diverse wetenschappelijke onderzoeken uit de jeugdzorg)

- Kinderen brengen een groot deel van de tijd door in een groep.
- Een open groepsklimaat heeft een positieve invloed op succes.
- Vier punten die van groot belang zijn voor een goed leefklimaat:
 - 1) De responsiviteit van de leerkracht (groepsleider).
 - 2) De mate van het gevoel hebben iets te leren.
 - 3) Structuur.
 - 4) Onderlinge relatie tussen jongeren.

Jongeren in een negatief groepsklimaat vervelen zich vaak, missen perspectief en voelen zich niet “veilig”. Extreem strenge of onduidelijke en onvoorspelbare regels, geen vertrouwen en aandacht krijgen, klachten die niet serieus genomen worden en leraren (groepsleiders) die zich niet aan de regels houden zijn van zeer grote invloed op het leefklimaat.

In de KERN gaat het om 3 pedagogische aspecten:

- 1) veiligheid en ondersteuning bieden.
- 2) ruimte scheppen voor leren en ontwikkeling.
- 3) regels en grenzen stellen.

Hier komt bij dat er aandacht nodig is voor de interacties tussen kinderen.

Samenwerken

Samenwerken vindt plaats tussen alle geledingen. Het samenwerken:

- tussen de kinderen. We stimuleren maatjesleren, werken met allerlei samenwerkingsvormen: coöperatieve werkvormen, tutoren en duo-leren, zowel in de groep als groepsoverstijgend.
- tussen leraar en leerling.
- tussen de teamleden. We maken gebruik van de expertise van de teamleden en zetten hun talenten gericht in. Vakmanschap wordt herkend en erkend en teamleden worden gestimuleerd hun vakmanschap steeds te verhogen.
- tussen teamleden en ouders. We vragen van ouders onderwijsondersteunend gedrag door het steunen, sturen en stimuleren van hun kinderen. Talenten en vakmanschap van ouders zetten we in voor het verrijken van ons onderwijs. We informeren ouders over de ontwikkeling van hun kinderen. We zijn samen verantwoordelijk voor het leren en ontwikkelen; educatief partnerschap. Dit dient nog meer vorm te krijgen, we hebben dit ondergebracht bij ons speerpunt ‘kindvolgend onderwijs’.

De waarden van onze organisatie

Goed onderwijs is gebaseerd op gezamenlijk gedragen waarden. Onze kernwaarden zijn passie, verbondenheid, talent, vakmanschap en authenticiteit.

- *Verbondenheid*; alleen in een omgeving waar aandacht is voor elkaar kunnen mensen tot bloei komen. Daarom werken we aan goede onderlinge relaties. Tezamen vormen wij effectieve leer- en leefgemeenschappen.
- *Authenticiteit*; ieder mens is uniek. Ieder kind mag zich ontwikkelen tot wie hij is, tot wat hij in zijn eigen blauwdruk bij de geboorte heeft meegekregen. Het is zelfs je opdracht in deze wereld om te worden wie je bent. Dat betekent dat we het kind moeten helpen zich bewust te worden van zijn talenten en mogelijkheden.
- *Talent*; alles wat wij doen, is gericht op het ontwikkelen van talent van de kinderen. Dat vraagt evenzeer om het ontwikkelen van onze eigen talenten, want dit is een continue zich ontwikkelend proces. Talent groeit en vraagt dus om doorlopende zorg voor ontplooiing
- *Vakmanschap*; onze leerkrachten ontwikkelen hun didactische en pedagogische vaardigheden continu. Zij zijn op de hoogte van de ontwikkelingen en passen zo nodig hun lesgeven hierop aan. Het is de verantwoordelijkheid van de professional om zichzelf te ontwikkelen. Dat behoort tot het natuurlijk handelen.
- *Passie*; om ervoor te zorgen dat onze kernwaarden zichtbaar worden, verwachten we dat alle medewerkers hun werk met passie doen, motiverend zijn voor anderen en dat zij hoge eisen stellen aan hun eigen ontwikkeling en die van collega's.

Speerpunten

De komende vier jaren willen we drie speerpunten vormgeven, namelijk kindvolgend onderwijs, school en omgeving en de 21st century skills:

1) Kindvolgend onderwijs

Momenteel zouden we kunnen stellen dat de methode leidend is in het onderwijs aan het kind. Natuurlijk wordt er adaptief mee omgegaan, zoals ook hiervoor is beschreven en worden de kinderen goed gevolgd. Wij willen hierin verder gaan, namelijk de ontwikkeling van het kind is leidend voor het aangeboden onderwijs. Werken vanuit het kind; wat kan het kind, wat zijn de talenten. Ieder kind krijgt zijn/ haar eigen leerreis. Dat vraagt om een andere manier van werken en middelen om dit mogelijk te maken, zoals een device voor ieder kind en gedigitaliseerde leerstof en (gedigitaliseerde) doorgaande leerlijnen. De ontwikkeling van het kind wordt zichtbaar voor kind, ouder en leerkracht door middel van een eigen portfolio en door middel van een ouderportaal. Ouder- en kindgesprekken gaan over de leerreis, de resultaten en het proces. Daarmee wordt het kind meer eigenaar van zijn eigen leerproces, waardoor de motivatie en verantwoordelijkheid toeneemt. Ouders worden meer een educatieve partner, wat vindt er op school plaats, hoe vindt dat plaats, hoe kunnen ouders ondersteunen, wat en hoe leert het kind thuis.

2) Omgeving en school

It takes a village to raise a child.

Kinderen leren altijd en overal: op school, in de naschoolse opvang, thuis, in de wijk, in een zorginstelling, in de vrije tijd. De omgeving van het kind en de school is daarom van groot belang om kinderen optimale ontwikkelingskansen te bieden. Door gebruik te maken van de omgeving verrijken we ons onderwijs. Cultuuronderwijs levert een belangrijke bijdrage aan de vorming en ontwikkeling van kinderen en daarmee van onze samenleving. De omgeving leren kennen, waarderen en ervaren. Actief burgerschap en participatie kenmerkt zich door democratische grondhouding en betreft het actief deelnemen aan het verbeteren van de omgeving. Hoe we dit precies vormgeven staat verwoord in ons Plan Cultuuronderwijs en in dit plan.

3) 21st century skills

Kennis alleen is onvoldoende om met succes te participeren in de maatschappij, vaardigheden zijn even belangrijk. Zeker in een snel veranderende maatschappij, met name op het gebied van ICT en techniek. Daarom maakt het aanleren en stimuleren van de vaardigheden samenwerking, communicatie, ICT-geletterdheid, sociale en culturele vaardigheden, creativiteit, probleemoplossend vermogen, kritisch denken, maatschappelijke redzaamheid en burgerparticipatie deel uit van ons leerplan.

Actief burgerschapsvorming en sociale integratie

Actief burgerschapsvorming en sociale integratie kunnen worden verdeeld in drie domeinen: democratie, participatie en identiteit¹:

- Democratie omvat zowel de grondbeginselen en hoe die in het dagelijkse leven worden toegepast, als de staatsrechtelijke aspecten.
- Participatie is een kenmerk van de democratische grondhouding en betreft het actief deelnemen aan het verbeteren van de omgeving.
- Identiteit gaat over de wisselwerking tussen persoon en omgeving en hoe persoonlijke opvattingen bepalend zijn voor het gericht zijn op de gemeenschap.

Momenteel speelt de ‘vluchtelingenproblematiek’ en alle emoties die dit bij de inwoners van Nederland oproept; voor kinderen kan het verwarrend zijn om feiten en emoties te scheiden en hun eigen mening te vormen. Inzetten op informatie verwerven, informatie geven en helpen de vaardigheden te ontwikkelen, kan hierbij helpen.

¹ Bijlage 1 Houdingen, vaardigheden, kennis- democratie, participatie, identiteit.

3. Doelen pedagogisch klimaat en de sociale veiligheid, burgerschap en integratie

Algemene doelen

Hieronder verstaan we de algemene doelen, doelen die gebod zijn in de dagelijkse praktijk van de school en tot uiting komen in gedrag en houding.

- Een schoolklimaat, waarin een ieder zich veilig voelt en aanvaard weet..
- Actief vorm geven aan de kenmerken van openbaar onderwijs:
algemene toegankelijkheid,
actieve pluriformiteit,
non-discriminatie.
- Aansluiten bij individuele ontwikkel- en leerbehoeften.
- Talenten stimuleren.
- Vaardigheden leren om nu en in de toekomst deel te nemen en bij te dragen aan de maatschappij.
- Samenwerken:
tussen de kinderen,
tussen leraar en leerling,
tussen de teamleden,
tussen teamleden en ouders.
- Vormgeven van en aan de gezamenlijk gedragen waarden:
verbondenheid,
authenticiteit,
talent,
vakmanschap,
passie.

Specifieke doelen

Voor onze school hebben we de volgende specifieke doelen bepaald, na uitgebreide teamgesprekken, raadpleging ouders en gesprekken met de medezeggenschapsraad. Tevens zijn de ontwikkelingen op het gebied van het onderwijs en in de maatschappij leidend geweest voor het bepalen van de doelen.

- Het kind en de ontwikkeling van het kind is leidend voor het aangeboden onderwijs. Steeds beter het kind leren kennen is één van onze actiepunten. We beschrijven dat in het Pedagogisch didactisch groepsoverzicht (PDGO). We voeren omgekeerde oudergesprekken tijdens de Gouden Weken² en het inventariseren van de leerstijlen en daarmee aanpassen van de aanpak in de klas.
- Educatief partnerschap vormgeven: uitbreiden ' omgekeerd karakter' oudergesprekken, dit wil zeggen: meer wederkerigheid in de gesprekken. Geen éénrichtingsverkeer: de leerkracht vertelt hoe het in de klas gaat, maar een gesprek.
- Eigenaarschap van leerlingen: in de gesprekkencyclus de rol van het kind bespreken en vormgeven. Wie neemt deel aan in welk gesprek, neemt het kind deel, hoe neemt het kind deel, enz.
- Eigenaarschap van leerlingen: ieder kind heeft een eigen portfolio. Dit portfolio groeit mee met de ontwikkelingen op school.
- Door gebruik te maken van de omgeving verrijken we ons onderwijs. Dit kan zijn door gastlessen van ouders, grootouders of andere inwoners, kunstenaars, ondernemers, maar ook door bezoeken aan instellingen, voorstellingen, lessen buiten de school.

² Zie bijlage 9

- Specifieke aandacht voor de vaardigheden samenwerking, communicatie, ICT-geletterdheid, sociale en culturele vaardigheden, creativiteit, probleemoplossend vermogen en kritisch denken (21st century skills).
- Specifieke aandacht voor media-wijsheid, dit noemen we apart gezien de snelle ontwikkelingen op dit gebied. Denk daarbij aan inzetten op informatie verwerven, feiten en emoties scheiden, een eigen mening vormen, de gevolgen van bepaalde acties op social media doorzien.
- Vorm geven aan maatschappelijke redzaamheid en burgerparticipatie. De maatschappij verandert van een verzorgingsmaatschappij naar een participatiemaatschappij.

4. De huidige situatie

4.1 Inzicht in de huidige situatie

Om een goed en verantwoord beleid te voeren is het noodzakelijk om een goed inzicht te hebben in de huidige situatie; zowel op leerling-, groeps-, schoolniveau en in de beleving van leerlingen, leerkrachten en ouders. In willekeurige volgorde geven we hieronder aan hoe wij inzicht in de huidige situatie verwerven.

ZIEN!

ZIEN! Is een expertsysteem dat de leerkracht helpt bij het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. In het schooljaar 2013 – 2014 werd het gedragsleerlingvolg- en hulpsysteem, ZIEN!, ingevoerd. Er wordt gebruik gemaakt van zeven dimensies die informatie geven over de ondersteuningsbehoeften van de groep en/of individuele leerlingen.

ZIEN! bevat handige functionaliteiten; het is een webbased systeem, heeft een goede inhoudelijke helpdesk en betreft de ouders in het proces. Aan de hand van observaties vullen de leerkrachten het registratiesysteem in en kunnen ze bepalen of er specifieke acties op leerling- en/ of groepsniveau nodig zijn. De bevindingen worden tijdens de leerlingbespreking en de rapportgesprekken besproken; met name het welbevinden en de betrokkenheid. Indien nodig, worden de andere dimensies ook besproken.

KIVA

Pesten is een probleem dat we op school serieus aan pakken. We gebruiken daarvoor KiVa, het enige programma op het gebied van sociale veiligheid en pesten, waarvan wetenschappelijk bewezen is dat het werkt.

Eén keer per jaar vullen de leerlingen van groep 5 t/m 8 een enquête in. Zij worden bevraagd op: welbevinden, sociale positie in de klas, populariteit en leiderschap, pesten; wat leerlingen er zelf over zeggen en pesten; wat leerlingen over klasgenoten zeggen. Met de uitkomsten bepaalt de leerkracht hoe de aanpak in de klas is en/ of op schoolniveau. In november 2017 hebben de leerlingen van groep 6 t/m 8 de vragenlijsten weer ingevuld. De onderwerpen zijn: welbevinden en veiligheid op school, de sociale positie in de klas, populariteit en leiderschap, pesten. De bevindingen van de 32 leerlingen (in het kort):

- *Welbevinden op school:*
28 leerlingen waarderen dit als hoog/ zeer hoog, 4 leerlingen scoren redelijk.
- *Veiligheid op school:*
Alle leerlingen voelen zich veilig op school.
- *Beste vriend/ vriendin:*
Alle leerlingen worden minimaal 1x genoemd als beste vriend/ vriendin.
- *Populariteit en leiderschap*
Hier worden 14 leerlingen genoemd als zeer populair en goede leiders; dit zijn niet altijd dezelfde leerlingen!
- *Wordt je gepest? Definitie is hierbij: 2x of vaker maand*
0 leerlingen geven aan gepest te worden.
- *Pest je zelf wel eens?*
Alle leerlingen zeggen dat ze niet pesten.

Klassenbezoeken

Jaarlijks worden klassenbezoeken afgelegd door de directeur, de intern begeleider en/of onderling. Deze bezoeken leveren veel gegevens op. Voor deze bezoeken heeft L&E (o.a.) een kijkwijzer pedagogisch handelen³ ontwikkeld. Samenvatting dd februari 2017: de leerkrachten benaderen de kinderen vriendelijk en positief. Ze helpen, bemoedigen en stimuleren. De leerkrachten zijn respectvol. Ze maken grapjes en laten blijken dat ze lesgeven fijn vinden. Er is een fijne sfeer in de groepen.

Inspectie

Tijdens het inspectiebezoek wordt ook gekeken naar het schoolklimaat en de bevordering van de burgerschap en de sociale integratie.

Bevindingen januari 2017:

Kwaliteitsgebied Schoolklimaat	Onvoldoende	Voldoende	Goed
SK1 Veiligheid		.	
Kwaliteitsgebied Schoolklimaat	Kan beter	Voldoende	Goed
SK2 Pedagogisch klimaat		.	

Schoolklimaat

De school heeft een veiligheidsbeleid voor het voorkomen en afhandelen van incidenten. Ze gebruikt een anti-pestmethode en neemt regelmatig enquêtes af om de veiligheidsbeleving van leerlingen te monitoren. Uit deze enquêtes en uit het gesprek van de inspectie met leerlingen en ouders blijkt dat de leerlingen zich veilig voelen en dat de ouders tevreden zijn over de verbeteringen die de school op dit gebied laat zien.

Leraren laten voorbeeldgedrag zien voor het realiseren van een positief schoolklimaat. In de groepen heerst een ontspannen sfeer.

Een volgende stap in de ontwikkeling van een uitdagend positief klimaat is het actiever betrekken van de leerlingen bij de schoolontwikkeling. De huidige kinderraad is van mening dat ze zelf te weinig inbreng heeft. Dat sluit aan op de situatie in de groepen waar leerlingen nog maar weinig eigenaar zijn van hun eigen leerproces.

Audit

Schoolbestuur Lauwers en Eems neemt deel aan het provinciale auditteam. Scholen kunnen een audit aanvragen bij dit team en/ of door directie worden aangemeld. Onderzocht wordt: het pedagogisch klimaat, de kwaliteitszorg, de opbrengsten, de zorg en begeleiding, de leerkrachtvaardigheden.

Noordewier heeft tot dusver nog geen audit van het provinciaal auditteam gehad.

Zelfevaluatie

In januari 2017 hebben alle scholen een zelfevaluatie uitgevoerd. Een zelfevaluatie als vliegwiel van de kwaliteitsontwikkeling en als middel tot reflectie.

Zelfevaluatie is een proces waarin de school systematisch informatie verzamelt om het eigen functioneren te kunnen beoordelen. Op basis hiervan kan de school onderbouwde beslissingen nemen voor verbeteringen. Een school die een goede zelfevaluatie kan uitvoeren, heeft een krachtig instrument in handen waarmee zij kan werken aan duurzame ontwikkeling van haar onderwijskwaliteit. Hoe sterker een school is in het evalueren van haar onderwijs, hoe groter de kans dat scholen uit leerlingen halen wat erin zit.

Als middel voor ontwikkeling

³ Bijlage 2 Kijkwijzer pedagogisch handelen.

Zelfevaluatie draagt ook bij tot de verankering van verbeteringen. Zelfevaluatie markeert een moment van onderzoek en reflectie. Doen we de dingen zoals we die hebben afgesproken? Wat gaat goed, wat kan beter? Zelfevaluatie geeft inzicht in de sterke punten en de ontwikkelmogelijkheden van de school en heeft een positieve invloed op de professionele cultuur. Om van de zelfevaluatie een gezamenlijke verantwoordelijkheid te maken kan de school er voor kiezen teamleden eigenaar te maken van een bepaald onderwerp dat wordt onderzocht.

Tevredenheidsonderzoek

Eén keer per twee⁴ jaar wordt op alle scholen van L&E een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder leerlingen, leerkrachten en ouders. Het instrument bestaat uit vier vragenlijsten (één voor leerlingen, één voor ouders, één voor medewerkers en één voor het management). Met behulp van de vragenlijsten kan de kwaliteitsperceptie van de ouders, leerlingen en medewerkers in kaart worden gebracht. De resultaten van de vragenlijsten dienen als basis om de dialoog aan te gaan, zowel intern als extern. Intern dienen de resultaten als input voor een gesprek over de ambities van de school en/of het schoolbestuur en in hoeverre erin geslaagd wordt om deze ambities te realiseren, met andere woorden: welke aantoonbare resultaten en opbrengsten tot stand worden gebracht. Extern kunnen de resultaten worden gebruikt om de dialoog aan te gaan met de belanghebbenden (stakeholders) over de ambities, de maatschappelijke opdracht, de rol van de school in de omgeving en het afleggen van (horizontale) verantwoording.

De dialoog gaat dus over de dingen die de school zelf van belang vindt alsmede de dingen die voor anderen van belang zijn. De domeinen zijn: onderwijs en leren, cultuur (pedagogisch klimaat; sfeer, sociale veiligheid en omgang, teamklimaat (arbeidstevredenheid, samenwerking, normen en waarden, deskundigheid, ouderbetrokkenheid), leiderschap en management, werkwijze onderwijsteams, bedrijfsvoering en personeel. De eerste set vragen zijn de vragen van het Schoolvenster, daarmee is een landelijke benchmark mogelijk.

Uitkomsten november 2016 op het gebied van pedagogisch klimaat en sociale veiligheid:

De respons van de leerlingen, de ouders, de medewerkers en het management is voldoende om te mogen spreken van representatieve resultaten. Het rapportcijfer van de school is op (ouders, medewerkers) of boven (leerlingen) het landelijke gemiddelde.

Het pedagogisch klimaat wordt door alle respondenten bovengemiddeld gewaardeerd, in vergelijking met de externe benchmark. In vergelijking met voorgaand onderzoek zien we echter dat de tevredenheid van leerlingen is wel iets gedaald.

De sociale veiligheid wordt door alle respondenten gemiddeld of bovengemiddeld hoog gewaardeerd, vergeleken met het landelijk gemiddelde. Ouders, leerlingen en management zijn, vergeleken met de externe benchmark, bovengemiddeld tevreden over de hulp van leraren bij het oplossen van ruzies tussen de leerlingen.

Wel zien we een verschil in tevredenheid over online pesten tussen u en uw medewerkers enerzijds, en leerlingen en ouders anderzijds. Ouders en leerlingen zijn gemiddeld meer tevreden, in vergelijking met de andere respondenten.

Functioneringsgesprekken

Tijdens het jaarlijkse functioneringsgesprek⁵ tussen leerkracht en de directeur is welzijn en welbevinden een vast item.

RIE-analyse

Voor het uitvoeren van een Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) maakt onze organisatie gebruik van de Arbomeester. Het doel van een RI&E is het verkrijgen van algemeen inzicht in veiligheids- en gezondheidsrisico's binnen het bedrijf of organisatie. De RI&E is de basis van het Arbo-beleid, met als doel: het verkrijgen van inzicht in de gevaren en de hieraan verbonden risico's op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn, waaraan de medewerkers worden blootgesteld; het op grond van de verkregen inzichten kunnen formuleren van maatregelen om risico's te elimineren of te beperken en

⁴ Was eens per vier jaar.

⁵ Bijlage 3 formulier functioneringsgesprekken L&E

beheersbaar te maken; het kunnen formuleren van criteria voor de inhoud en opzet van arbo- en verzuimbeleid en het wettelijke verplichte periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO). De rapportage geeft een helder beeld van het huidige Arbo-beleid en de risico's, tekortkomingen en bedreigingen die op het niveau van functie en werkplek zijn geconstateerd ten aanzien van veiligheid, gezondheid en welzijn.

Uitkomsten mei 2017; het huidige gebouw brengt enkele ongemakken op het gebied van klimaat en fysieke werkomstandigheden met zich mee. Dit is opgelost met ingang van september 2018 wanneer het nieuwe gebouw wordt betrokken. Het onderwerp 'samenwerking in het team' dient regelmatig besproken worden; het gaat niet vanzelf.

Collegiale ondersteuning

Collegiale ondersteuning en ondersteuning van de leiding is belangrijk is, ook elkaar informeren en op de hoogte houden van gebeurtenissen op school en in het leven van een kind.

Samenwerking

Ouders en leerkrachten werken samen ten behoeve van de ontwikkeling van het kind. Ieder vanuit de eigen expertise en rol. Naast de informele gesprekken zijn er jaarlijks twee ouderavonden en vier oudergesprekken over de ontwikkeling en de vorderingen van het kind. Indien gewenst kunnen ouders altijd een afspraak maken voor een gesprek. Deze gesprekken leveren veel inzicht in de situatie en ontwikkeling van onze leerlingen op.

Observaties, gesprekken

Dagelijkse observaties en gesprekken zijn ook een belangrijk instrument om inzicht te krijgen in de gevoelens en de beleving van de kinderen, de leerkrachten en de ouders.

4.2 Wat doen we op school

Waarden

Goed onderwijs is gebaseerd op gezamenlijk gedragen waarden.

Onze kernwaarden zijn passie, verbondenheid, talent, vakmanschap en authenticiteit. Wij trachten deze waarden in ons dagelijks handelen vorm te geven en elkaar hierop te bevragen feedback te geven.

Voorbeeldfunctie

Wij zijn ons bewust van onze voorbeeldfunctie. Ons gedrag op het plein, in de school, tijdens uitstapjes e.d. wordt (ongemerkt) geregistreerd door de kinderen. Ook ons gedrag onderling wordt opgemerkt. Een visie op sociale veiligheid en welzijn, die gedragen wordt door alle teamleden, wordt uitgestraald in woord en gebaar.

De toon van de leerkracht is belangrijk, evenals de woordkeus.

Verantwoordelijkheid

Ieder teamlid voelt zich verantwoordelijk voor de sfeer op school. Dus zijn we er om toezicht te houden, tonen we belangstelling en maken we samen plezier. We accepteren en waarderen het unieke van ieder mens en stimuleren de kinderen tot een dergelijke houding.

Bevestiging

Door bevestigende feedback en complimenten stimuleren we de kinderen om gewenst gedrag te vertonen. Tevens geven we daarmee een impuls aan het zelfvertrouwen van de kinderen. Prijzen kan klassikaal; dit kan stimulerend werken voor de andere kinderen. Prijzen kan verbaal, maar ook non- verbaal (knipoogje, de duim omhoog, etc.).

Aandacht

Door de kinderen positieve aandacht te schenken, zal het minder de behoefte hebben om op een negatieve wijze de aandacht te vragen. Eén van onze afspraken is dat we voor schooltijd actief aanwezig zijn op het plein, even een praatje maken, een compliment, enz. Bij binnenkomst begroeten we ieder kind.

Schoolregels

In de school zijn duidelijke regels en afspraken. Deze zijn nodig om alles goed te laten verlopen en om kinderen structuur en helderheid te bieden. Deze regels zijn geen strak keurslijf. De kinderen moeten binnen deze regels op eigen wijze (leren) werken en functioneren. Als kinderen zich niet aan bekende afspraken houden worden ze daar op aan gesproken. Naast schoolregels (de zogenaamde kapstokregels) worden er per groep afspraken gemaakt samen met de kinderen. Dit zijn afspraken over hoe je met elkaar omgaat. Ze zijn bedoeld om een klimaat van veiligheid te scheppen en om pestgedrag te voorkomen of vroegtijdig aan te pakken. Bij de kapstokregel staan 3 regels centraal die alles omvatten:

- Voor groot en klein zullen we aardig zijn.
- We zullen goed voor onze spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen!
- Binnen is een wandelgebied, daar rennen we dus niet.

Door zorgvuldig met de regels om te gaan willen we de leerlingen bewust maken van hun houding ten aanzien van de materialen en de anderen om zich heen.

Naast de kapstokregels hanteren we in alle groepen met de methode 'KiVa' en de KiVa-regels. KiVa is een lesmethode waarin sociale vaardigheden en omgangsvormen centraal staan. Wij vinden het zeer wenselijk om hieraan structureel aandacht te geven. Ook de ouders worden hierbij betrokken. Het is belangrijk de ouders te informeren waarmee de

school bezig is en hoe in de thuissituatie aangesloten kan worden en andersom. Hier moet sprake zijn van een wisselwerking, ouders en school zijn samen bezig met het welbevinden van de kinderen. Geregeld staat er op de nieuwsbrief iets over de KiVa-lessen.

Aan het begin van het schooljaar worden de regels opnieuw besproken met de kinderen tijdens de Gouden Weken.

De Gouden Weken

De eerste weken na de zomervakantie worden 'de gouden weken' genoemd. In deze weken wordt de groep gevormd en worden de normen bepaald.

Na de zomervakantie heeft de groep de eerste weken de tijd nodig zich te vormen. De hiërarchische structuur verschuift wat. Bepaalde kinderen blijken iets dominanter, een enkel kind heeft de groep verlaten of is er aan toegevoegd. Juist deze gevoelige periode is bij uitstek geschikt om in te zetten op een juiste groepsvorming.

Daarnaast is er nog een reden om aan het begin van het schooljaar in te zetten op de groepsvorming. Je kunt de volgorde van de fases van groepsvorming beïnvloeden, zodat de normen niet door de groepsleiders worden bepaald, maar door de klas en leerkracht samen.

Actief Burgerschap

Om actief burgerschap te bereiken moeten kinderen leren verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en elkaar, tolerantie voor anderen en respect voor andere meningen op te brengen en principes zoals rechtvaardigheid te hanteren. Daarom is het belangrijk 'sociale competenties' op school structureel in het onderwijsprogramma in te bouwen. Hiervoor gebruiken we de methode KiVa. De methode gaat uit van het werken in thema's. Alle leerlingen werken gelijk aan hetzelfde onderwerp. De ouders worden geïnformeerd over de gegeven lessen. Ook tijdens de reguliere lessen wordt aandacht gegeven aan Burgerschap. Tijdens de kringgesprekken worden situaties rond school besproken en verhelderd. Het is goed dat kinderen hun eigen grenzen leren kennen en verleggen, steeds rekening houdend met de ander. HVO, GVO, en Da Vinci dragen ook hun steentje bij.

Regelmatig kijken groep 5 t/m 8 het korte Jeugdjournaal (5 minuten). Actuele onderwerpen die zo nodig en/ of indien gewenst verder worden toegelicht door de leerkracht en besproken met de kinderen.

De teksten van onze methode begrijpend lezen, Nieuwsbegrip, gaan ook onderwerpen uit de actualiteit.

Kinderraad

Onze school heeft een kinderraad. Deze wordt samengesteld uit leerlingen van groep 7 en 8 en ieder jaar gekozen door leerlingen uit groep 3 t/m 8. De kinderraad organiseert in de loop van het schooljaar activiteiten zoals disco's, playbackshows, kleurwedstrijden en dergelijke. Ook andere initiatieven zijn welkom en de raad mag gevraagd en ongevraagd advies geven aan de schoolleiding. De kinderraad wordt begeleid door de leerkracht van de bovenbouw. We zien de kinderraad als een 'oefening in burgerparticipatie'.

Schooltaken voor kinderen

In het kader van samen verantwoordelijk zijn, nemen ook de leerlingen taken op zich. In alle klassen hangt een 'takenwiel', daarop staan de taken vermeld en welke leerlingen die uitvoeren. Daarnaast zijn er nog klas-overstijgende taken die door de leerlingen worden uitgevoerd.

Maatschappelijke betrokkenheid

Wij vinden dat we de leerlingen ook moeten meegeven dat het goed is om iets voor anderen te betekenen en ze bewust te maken dat er mensen in onze maatschappij zijn die wellicht hulp nodig hebben. Daarom doen we mee aan de actie Kinderpostzegels en ook aan andere acties. We hebben daarvoor een vier-jaren-schema gemaakt. In de hal staat een

bak, waarin doppen gespaard kunnen worden, de opbrengst komt ten goede aan de Vereniging voor opleiding Blinden-Geleide-Honden. Iemand van de vereniging heeft voorlichting gegeven op school. In de plaatselijke supermarkt staat ook een verzamelbox, hiermee maken we dus ook de verbinding met de omgeving van de school. Incidenteel doen we ook aan andere acties mee. Ook is er een verzameldoos van de Stichting Aap. Een actie door een grootouder van onze school geïnitieerd.

Wereldoriënterende vakken

In alle groepen werken we met Da Vinci, een methode die de leerstof aanbiedt in thema's. De methode Da Vinci is de nieuwste lesmethode wereldverkenning voor groep 1 tot en met 8 van het basisonderwijs. Dit leerplan biedt onderwijs in thema's aan waarbij alle kerndoelen in een samenhangend geheel behandeld worden die vallen onder Oriëntatie op Jezelf en de wereld, alsmede de 50 vensters uit de Canon van de Nederlandse geschiedenis, wereldburgerschap en burgerschapsvorming. Leerkrachten geven geen aparte vakken aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, maatschappijleer, techniek, natuur- en scheikunde, verzorging, filosofie en levensbeschouwing meer, maar bieden dit als geheel aan met één centrale les per week. Op deze manier zullen kinderen verbanden zien tussen alles wat aangeboden wordt. Daarbij gebruiken we alle zintuigen met realistisch materiaal. Omdat het thema van zoveel kanten wordt bekeken, kan ieder kind vanuit zijn eigen interesse, talent en niveau aanhaken en zo doet ieder kind mee waardoor ook binnen de klas verbondenheid ontstaat.

Ieder schooljaar hebben we schoolbreed een gezamenlijk project. Gedurende twee weken besteden we dan naast de basisvaardigheden veel aandacht aan een onderwerp, het geheel wordt afgesloten met een tentoonstelling en/of voorstelling.

GVO/ HVO

Op onze school hebben we de vakken GVO en HVO niet als aparte vakken, maar is het verweven in het dagelijkse leven. Ook in DaVinci en KiVa zitten elementen van deze domeinen. Eén keer per vier jaar is er een project 'Wereldgodsdiensten'.

Cultuuronderwijs

Cultuur is niet alleen iets wat bestaat en waar je beschouwend mee bezig kunt zijn. Cultuur is iets wat je kunt maken en waar je een bijdrage aan kunt leveren! Deze gedachte vinden we in brede zin erg belangrijk voor de school, zeker als we het zien in een sociaal-emotionele context. We vinden het belangrijk dat kinderen creatief zijn en blijven in hun denken en handelen. Wij verstaan onder cultuureducatie erfgod,

Media en kunst. Eén van de fusiepartners (De Holm... winnaar Onderwijsprijs Groningen en Nationale Onderwijsprijs) brengt een traditie van veel aandacht voor de cultuureducatie, een traditie waar de fusieschool van zal profiteren. In ons Plan Cultuuronderwijs worden de visie, de doelen en de activiteiten beschreven.

Expressie

De expressie activiteiten bestaat o.a. uit taalexpressie, bijvoorbeeld het schrijven van een opstel en poëzie, maar ook spel en drama. Je leren uiten is, naast het beheersen van de basisvaardigheden, erg belangrijk. Wanneer aan een optreden in het openbaar, spreken in een grotere groep is één van de vele doelstellingen die wij spelenderwijs willen realiseren door o.a. spreekbeurten, boekbesprekingen etc. De leerlingen van de onderbouw nemen Flip de Beer mee naar huis en vertellen in de kring hun belevenissen. Vanaf groep 4 starten we met het houden van boekbesprekingen. De spreekbeurten en boekbesprekingen vormen een rode draad door de school.

Tekenen en handvaardigheid komen in ruime mate zo veel mogelijk geïntegreerd aan bod, waarbij de onderwerpen en suggesties van Da Vinci veelal worden gebruikt. Allerlei technieken en materialen komen aan de orde. Bij creatieve

uitingen van de leerlingen is niet alleen het eindproduct, maar ook het proces belangrijk. Rond de feestdagen worden er diverse creatieve activiteiten georganiseerd. De school werkt met verschillende bronnen voor deze lessen, maar gebruikt ook ideeën van internet. Ook worden lessen uit Da Vinci of andere bronnenboeken voor de muzieklessen gebruikt. Muziekvereniging Sereno verzorgt jaarlijks enkele lessen in de bovenbouw. Daarnaast voeren de leerlingen van groep 7 & 8 om het jaar de eindmusical op.

Over twee jaar willen we de expressievakken en de wereldoriëntatie geheel integreren en een betere leerlijn voor de expressievakken vorm geven, zie ook ons Plan Cultuuronderwijs.

Pestpreventie

Naast het hanteren van gezamenlijke waarden en normen, maken we gebruik van de methode Kiva. In groep 1 t/m 8 werken we met KIVA, een project dat pesten voorkomt en aanpakt, maar ook een breed aanbod heeft op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling. KIVA wordt in Finland op 90% van de scholen toegepast. In Finland is door KIVA het pesten met 40% afgenomen. De leerkrachten worden getraind in de principes van KIVA. We werken hierbij samen met de Rijksuniversiteit Groningen en met diverse scholen in de regio. De kinderen krijgen wekelijks "KIVA-les". Aspecten van KIVA zullen in alle groepen toegepast worden.

Toch kan het voorkomen dat leerlingen gepest worden. Pesten wordt door het team serieus opgepakt. We gebruiken dan in eerste instantie door de Kiva-steungroep (de pestcoördinatoren José Terpstra en Barberdina Slob) opgepakt. Hierbij worden ouders altijd geïnformeerd. Samen met de leerkracht en de ouders worden de te nemen stappen besproken en daadwerkelijk gezet. Het pestprotocol, waarin de aanpak vanuit school beschreven staat, is te vinden op onze website www.obsnoordewier.nl

Meer informatie over KIVA staat op de site www.kivaschool.nl.

Media-paspoort

Jaarlijks worden in alle groepen lessen mediawijsheid gegeven. Deze lessen komen uit de methode 'mediapaspoort'. Tijdens deze lessen leren de kinderen om te gaan met social media, wat wel/ niet doen, mogelijke gevolgen, privacy, enz.

Vertrouwenspersoon

Onze school heeft een vertrouwenspersoon. Leerlingen, leerkrachten en ouders kunnen bij deze persoon terecht met vragen, klachten ed; dit staat beschreven in de schoolgids. De vertrouwenspersoon op school is Sineke Sietsema.

Incidenten

Ondanks alle preventieve maatregelen kan een incident toch voorkomen. Dan wordt de incidentenregistratie in Parnassys gebruikt om de incidenten op het gebied van pesten, geweld, vernieling, seksuele intimidatie en discriminatie te registreren. De intern begeleider is verantwoordelijk voor de incidentenregistratie.

Incidenten, die geregistreerd worden zijn bijvoorbeeld: weglopen van school onder schooltijd, pesten, lichamelijk geweld, verbaal geweld, vernieling, seksuele intimidatie, enz.

Indien een leerling vaak (meerdere keren per dag) ongewenst gedrag vertoont, dan worden de ouders op de hoogte gesteld en wordt getracht om tot een gezamenlijke aanpak (hulpplan) te komen. Eventueel wordt, indien de ouders dit goedkeuren, door de school of door de ouders, deskundige hulp ingeroepen. We werken dan volgens ons protocol verbaal en fysiek geweld, zie de bijlage.

Mocht ondanks een gerichte aanpak het gedrag zodanig zijn (en blijven) dat het schadelijk voor het kind zelf is en voor de andere kinderen, dan kan verwijzing naar een andere school aan de orde zijn.

Schorsen en verwijderen

Gelukkig komt deze maatregel binnen L&E zelden voor. Toch kan de schoolleiding in het uiterste geval een leerling een time out (tijdelijk de toegang tot school ontzeggen) geven of voor verwijdering (definitief de toegang ontzeggen) voordragen aan de directeur-bestuurder primair onderwijs.

Dit protocol treedt in werking als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht. Er worden drie vormen van maatregelen genomen:

- Time-out
- Schorsing
- Verwijdering

Meldcode en meldplicht kindermishandeling en huiselijk geweld

Elke medewerker van een onderwijsinstelling is wettelijk verplicht bij signalen en/of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling een stappenplan te volgen, de zogenoemde meldcode. En elke medewerker van een onderwijsinstelling is ook wettelijk verplicht bij vermoeden van seksueel misbruik door een medewerker jegens een minderjarige leerling melding te doen bij het bevoegd gezag, de zogenoemde meldplicht. Het laatstgenoemde is minder van toepassing binnen onze onderwijssetting. Meer informatie over de meldplicht is te vinden op www.schoolveiligheid.nl.

De wet 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' verplicht beroepskrachten, ook onderwijspersoneel, om een vijfstappenplan te gebruiken als ze het vermoeden hebben van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Onze school heeft deze meldcode ondertekend. Uitgangspunt is dat huiselijk geweld en kindermishandeling strafbaar zijn en moeten worden gemeld. De aanmelding verloopt altijd via de IB'er en/of directeur. Zij bewaken de interne procedure en zorgen ervoor dat deze kwalitatief goed verloopt. Een leerkracht kan de signalen bij de IB'er en/of schooldirecteur neerleggen, zij doorlopen – wanneer nodig – de stappen 2 t/m 5.

De intern begeleider en de schoolleider zijn naar een voorlichtingsbijeenkomst geweest en hebben de code besproken in het team. Dit komt jaarlijks in een teamvergadering aan de orde.

De meldcode heeft de volgende 5 stappen en is geïntegreerd in de zorgroute van het CJG:

- Stap 1: in kaart brengen van signalen.
- Stap 2: overleg met collega's en zo nodig (anoniem) advies vragen aan het Centrum voor Jeugd en Gezin, Veilig Thuis (www.vooreenveiligthuis.nl), het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) of een deskundige op het gebied van letselduiding.
- Stap 3: bespreek vermoeden en signalen met ouder(s) en/of jeugdige.
- Stap 4: wegen van risico, aard en ernst van het geweld of de kindermishandeling.
- Stap 5: beslissen: zelf hulp organiseren of melden bij Veilig Thuis / SHG.

Op het moment dat er zorgen zijn t.a.v. van een kind in de context van het gezin of de buurt dan kan een melding worden gedaan via de zogenaamde Verwijsindex 'Zorg voor Jeugd'. Het doel van de melding is dat alle mogelijk betrokken en betrokken instanties bij het kind/gezin in contact met elkaar komen. Een melding vanuit school loopt via de intern begeleider. Ook de schoolleiding wordt vooraf op de hoogte gebracht. Meer informatie op www.zorgvoorjeugd.nu.

Calamiteiten

In het In geval van calamiteiten (bijvoorbeeld brand) is er een ontruimingsplan opgesteld. Minimaal twee keer per jaar wordt er een ontruimingsoefening gedaan; aangekondigd en onaangekondigd.

Klachtenregeling

In iedere organisatie kan het voorkomen dat er, ondanks voorzorgsmaatregelen, klachten zijn. Daarom heeft ons schoolbestuur een klachtenregeling. Ons schoolbestuur is aangesloten bij een landelijke klachtencommissie. Een klacht over sociale veiligheid hoort in eerste instantie bij de leerkracht. Indien dit niet naar tevredenheid wordt opgelost, dan wordt de vertrouwenspersoon betrokken. Dit kan ook in een situatie dat de leerkracht steun nodig heeft. Een goede en heldere communicatie is een rode draad in het be- en afhandelen van klachten. De volledige klachtenregeling staat beschreven in de schoolgids.

5. Beleidsvoornemens

Het huidige beleid willen we voortzetten. Daarnaast hebben we enkele aanvullingen:

- Ontwikkelen project Wereldgodsdiensten.
- Updaten internetprotocol.
- Ontwikkeling portfolio en ouderportaal, waarbij de visie en de ontwikkelingen op school leidend zijn voor de stappen die we hier in zetten.
- De gesprekkencyclus leerkrachten -ouders- kinderen verder vormgeven:
 - In de gesprekkencyclus de rol van het kind bespreken en vormgeven. Wie schuiven aan in welk gesprek, neemt het kind deel, hoe neemt het kind deel, enz.
- Door gebruik te maken van de omgeving verrijken we ons onderwijs. Dit kan zijn door gastlessen van ouders, grootouders of andere inwoners, kunstenaars, ondernemers, maar ook door bezoeken aan instellingen, voorstellingen, lessen buiten de school. Wellicht in samenwerking met cdb's Ichthus en Kids2B.
- Specifieke aandacht voor de vaardigheden samenwerking, communicatie, ICT-geletterdheid, sociale en culturele vaardigheden, creativiteit, probleemoplossend vermogen en kritisch denken (21st century skills). Uiteraard verweven in de dagelijkse praktijk op school. Wellicht in samenwerking met cdb's Ichthus en Kids2B.
- Opnemen in het schoolvademecum (ontwikkeling en borging):
 - Kwaliteitsdocument spreekbeurten/werkstukken, kringgesprekken, schooltv-weekjournaal.

6. Evaluatie en borging

		Frequentie	Borging	Vindplaats
Inzicht in de huidige situatie	ZIEN, observatie	Jaarlijks	toetskalender	Parnassys
	KIVA-meting	Jaarlijks	jaarplanning	Schoolzaken, map KIVA
	Klassenbezoeken	Jaarlijks	jaarplanning	Handboek kwaliteit
	Inspectie	Eén keer per vier jaar	nvt	nvt
	Audit	Eén keer per vier jaar	Meerjaren-planning	Handboek kwaliteit
	Tevredenheidsonderzoek	Eén keer per twee jaar	Meerjaren-planning	Handboek kwaliteit
	Functioneringsgesprekken	Jaarlijks	jaarplanning	Gesprekken-cyclus
	Samenwerking met ouders, oudergesprekken	Regulier; vier keer per jaar, daarnaast op verzoek	jaarplanning	Parnassys
	Observaties, gesprekken, collegiale ondersteuning	Dagelijks	nvt	nvt
	RIE-analyse	Jaarlijks	jaarplanning	Server

Wat doen we	Waarden, voorbeeldfunctie, verantwoordelijkheid, bevestiging, aandacht	Dagelijks	n.v.t.	Schoolplan, schoolgids
	Schoolregels	Dagelijks	Jaarplanning kwaliteitszorg	Vademecum
	Gouden Weken	Jaarlijks	Jaarplanning	Vademecum
	Schooltaken voor kinderen	Dagelijks	Jaarplanning kwaliteitszorg	Vademecum
	Kinderraad	2 Maandelijkse bijeenkomst	jaarplanning	Vademecum
	KiVa, een methode voor sociaal-emotionele vaardigheden (pestpreventie, pestcoördinator)	Wekelijks	Lesrooster	Handleiding, Vademecum
	Project Wereldgodsdiensten	1x per vier jaar	Lesrooster	nvt
	Spreekbeurten, werkstukken	1x per jaar	Lesrooster	Vademecum
	Taken voor leerlingen	Dagelijks	Groeps-planning	Vademecum
	Lessen mediawijsheid	Jaarlijks	Groeps-planning	Internet
	Jeugdjournaal	Dagelijks	Lesrooster	nvt
	Goede doelen (Kinderpostzegels, NL-Doet, de Vereniging voor	Jaarlijks	Jaarplanning	nvt

	opleiding Blinden- Geleide- Honden.)			
	Wereldoriëntatie	Wekelijks	Lesrooster	Handleiding, Vademecum
	De Schatten van Winsum, erfgoededucatie	Jaarlijks	jaarplanning	Projectmap, Vademecum
	Muzieklessen Sereno	Jaarlijks	jaarplanning	Vademecum
	Op Roakeldais	Jaarlijks	jaarplanning	Vademecum
	Vertrouwenspersoon	Indien nodig	nvt	Schoolgids
	Meldcode	Indien nodig	nvt	SOP
	Klachtenregeling	Indien nodig	nvt	Schoolgids
	Incidentenregistratie	Indien nodig	nvt	Schoolgids
	Protocol schorsing, verwijdering	Indien nodig	nvt	Schoolgids
	Ontruimingsplan oefenen	Jaarlijks	Jaarplanning	Vademecum, inhoudelijk

Beleids-voornemens cq activiteiten	Wat	Wie	Wanneer	Vindplaats
	Ontwikkelen project Wereldgodsdiensten en feesten	Teamlid	September/ november 2018	Vademecum
	Afspraken ten aanzien van spreekbeurten/werkstukken beschrijven	Eigenaren	Januari 19	Vademecum (kwaliteitsdocument)
	Afspraken ten aanzien van jeugdjournaal beschrijven	Eigenaar	Januari 19	Vademecum (kwaliteitsdocument)
	Updaten internetprotocol, incl. AVG-eisen	Eigenaar	November 18	
	Ontwikkeling portfolio en ouderportaal	Team	Gedurende de schoolplan-periode 15-19	Vademecum (kwaliteitsdocument)
	Ontwikkeling kindvolgend onderwijs	Team	Gedurende de schoolplan-periode 15-19	Werkagenda Kindvolgend onderwijs
	De gesprekkencyclus leerkrachten -ouders- kinderen. (deelname leerling)	Team en ouders	Gedurende de schoolplan-periode 15-19	Werkagenda Kindvolgend onderwijs, Vademecum
	Specifieke aandacht voor de vaardigheden samenwerking, communicatie, ICT-geletterdheid, sociale en	Team en ouders	Gedurende de schoolplan-periode 15-19.	

	culturele vaardigheden, creativiteit, probleemoplossend vermogen en kritisch denken.			
	Ontwikkeling verbinding school en omgeving (cultuuronderwijs)	Team en ouders	Gedurende de schoolplan-periode 15-19	Werkagenda School en Omgeving, Omgeving en school.

Bijlagen

- Bijlage 1: Houdingen, vaardigheden, kennis- democratie, participatie, identiteit.
- Bijlage 2: De schoolregels
- Bijlage 3: Pestprotocol
- Bijlage 4: Formulier Functioneringsgesprekken
- Bijlage 5: De vertrouwenspersoon
- Bijlage 6: Incidenten registratie (notitiecategorie in ParnasSys)
- Bijlage 7: De Gouden Weken
- Bijlage 8: Maatschappelijke betrokkenheid

Bijlage 1. Houdingen, vaardigheden, kennis- democratie, participatie, identiteit.

	Democratie	Participatie	Identiteit
Houdingen			
	<p>De oplossingsgerichte mens</p> <p><i>wil:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * conflicten op vreedzame wijze oplossen; * zich gedragen vanuit respect voor anderen en algemeen aanvaarde waarden en normen; * de rol van gezagsdragers bij het oplossen van conflicten respecteren; * actie ondernemen om in de eigen gemeenschap mensen- en kinderrechten op het gebied van vrijheid, veiligheid, gelijkheid en respect te realiseren 	<p>De actieve mens</p> <p><i>wil:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * vanuit betrokkenheid samen werken aan een sociaal en ruimtelijk stimulerende en aangename leef-, speel- en leeromgeving. 	<p>De verantwoordelijke mens</p> <p><i>wil:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * zich medeverantwoordelijk voelen voor het recht op eigen ontplooiing en die van anderen; * een serieuze en respectvolle dialoog met anderen aangaan.
Vaardigheden			
	<p>De zich informerende mens</p> <p><i>kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * eenvoudige informatie op hoofdzaken begrijpen; * eigen mening met anderen bespreken; * accepteren dat eigen opvattingen niet altijd worden gedeeld; * het belang van mensen en kinderrechten in het eigen leven typeren en bediscussiëren. 	<p>De sociaal-communicatieve mens</p> <p><i>kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * deelnemen aan discussie en overleg; * een verbetering in de klas of school meehelpen organiseren en initiëren; * bijdragen aan het maken en uitvoeren van regels en afspraken in de klas en op school; * zelf verantwoordelijkheid nemen om mensen kinderrechten in de eigen omgeving te beschermen. 	<p>De zich inlevende mens</p> <p><i>kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * basale rolnemingsvaardigheden toepassen; * samenwerken met anderen ongeacht sociale, etnische en/ of culturele achtergronden; * verschillen en overeenkomsten tussen mensen zien en waarderen; * in concrete situaties discriminatie en uitsluiting herkennen.
Kennis			
	<p>De democratisch geletterde mens</p> <p><i>Heeft inzicht in:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * rechten en plichten die 	<p>De sociaal geletterde mens</p> <p><i>Heeft inzicht in:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * hoe mensen met 	<p>De cultureel geletterde mens</p> <p><i>Heeft inzicht in:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * hoofdzaken van

	<p>kinderen in een democratische samenleving hebben; * enkele hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger; * het verschijnsel dat er in een democratie verschillen in opvattingen zijn.</p>	<p>elkaar positief kunnen communiceren; * rechten van het kind om aan het gemeenschapsleven deel te nemen.</p>	<p>geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen; * rechten van het kind om een eigen identiteit te ontplooiën; * het gegeven (?) dat mensen- en kinderrechten voor iedereen gelden</p>
--	--	---	--

Bijlage 2. De schoolregels

Schoolregels

Op Noordewier hebben we drie algemene schoolregels:

Kapstokregels schoolbreed:

1. Voor groot en klein zullen we aardig zijn.
2. We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen.
3. De school is van binnen een wandelgebied en buiten hoeft dat lekker niet.

Deze regels worden tijdens de Gouden en Zilveren Weken heel specifiek behandeld (besproken, opgeschreven, getekend, mee naar huis ...) in de groepen. Dit kan ook spelenderwijs geoefend / gestimuleerd worden door een "opdracht" als : "Geef elkaar een compliment op een onverwachts moment" en dit later weer te bespreken "Wie heeft een compliment gegeven / gekregen, hoe voelde dat ...

We hebben ook de volgende specifieke KiVa-regels op school:

KiVa-regels onderbouw:

1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn
2. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij
3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal
4. We gaan goed met elkaar om
5. We helpen elkaar
6. We komen voor elkaar op

KiVa-regels bovenbouw:

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect
2. We maken er samen een fijne groep van
3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal)
4. We willen dat pesten stopt
5. We willen dat ook verborgen pesten stopt
6. Eigen KiVa-regel of We houden er rekening mee dat pesten heel lang pijn doet.
7. We zeggen tegen pesters: stop ermee
8. We helpen gepeste kinderen
9. We lossen pesten als groep op
10. We blijven ons houden aan dit KiVa-contract

Deze regels worden in de groepen aan de hand van de KiVa-lessen opgebouwd en genoteerd op een poster (contract). De leerlingen en de leerkracht zetten hun 'handtekening' op het contract.

Aan het begin van het schooljaar bepaalt de groep zelf tijdens de Gouden Weken de groepsregels voor het betreffende schooljaar. Tijdens de Zilveren Weken worden deze regels met de groep geëvalueerd.

Bijlage 3. Pestprotocol

KiVa en Pestprotocol obs Noordewier

Januari 2016

Inleiding

Op onze school spannen wij ons gezamenlijk actief in om ieder kind een fijne tijd op onze school te bieden. Dit komt vooral tot uiting in de dagelijkse praktijk door ons eigen gedrag en omgang met de leerlingen. In de notitie Pedagogisch klimaat, sociale veiligheid, burgerschap en integratie beschrijven we ons beleid op het gebied van de sociaal- emotionele ontwikkeling en sociale veiligheid. Dit pestprotocol is een onderdeel daarvan.

Alle leerlingen moeten zich in hun basisschoolperiode vrij en veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Toch komt pesten helaas soms voor. Het is een probleem dat we op school serieus aan pakken. We gebruiken daarvoor KiVa, het enige programma op het gebied van sociale veiligheid en pesten, waarvan wetenschappelijk bewezen is dat het werkt.

Het KiVa programma is wetenschappelijk onderbouwd

KiVa is een schoolbreed, preventief, universeel antipestprogramma. KiVa is ontwikkeld aan de Universiteit van Turku, Finland. Het is gebaseerd op jaren van onderzoek en werd voor het eerst getest in Finland in het schooljaar 2007-2008. KiVa won in 2009 de European Crime Prevention Award.

Het onderzoek naar de effectiviteit van KiVa in Nederland is gedaan door de vakgroep sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen. Nu en in de toekomst zal de vakgroep sociologie verder onderzoek doen naar pesten en KiVa. Zo komen we steeds meer te weten over pestproblematiek en hoe we dat kunnen oplossen.

Om de implementatie in Nederland succesvol te laten verlopen, is in 2011 het KiVa-consortium opgericht, waarin mensen uit de onderwijspraktijk (schoolbegeleidingsdiensten) samen met wetenschappers van de Rijksuniversiteit Groningen dit proces vormgeven.

Uniek aan KiVa is de intensieve samenwerking tussen wetenschappers, schoolbegeleiders, en schoolpersoneel. Samen kunnen we veel van elkaar leren. Met de ervaringen van scholen wordt KiVa continue doorontwikkeld.

Zo wordt er goed gekeken welke behoeften er bij scholen leven. Daar wordt het programma op aangepast.

In het KiVa programma krijgen de leerkrachten een training om pesten beter te herkennen. Het programma voorziet ook in structureel overleg tussen de leraren, zodat zij van elkaar kunnen leren. Uiteraard moeten ook de leerlingen aan de slag. Via lessen, onder meer met discussies, oefeningen en een computerspel, krijgen zij inzicht in hoe pesten werkt en leren ze wat je er tegen kunt doen.

Het Kiva antipestprogramma heeft een sterk theoretische basis. Een van de belangrijkste uitgangspunten van KiVa is dat het pesten een groepsproces is. Niet alleen de pester en het slachtoffer, maar ook buitenstaanders spelen een belangrijke rol bij het pesten. Het beïnvloeden van de groep als geheel is dus essentieel voor het effectief tegengaan van pesten.

KiVa gecertificeerd

Wij zijn een gecertificeerde KiVa-school. Gecertificeerde scholen krijgen een bord (certificaat) dat zij kunnen ophangen in de school om te laten zien dat zij goed met KiVa werken. Het certificaat wordt verleend aan scholen:

- waarvan het onderwijzend personeel dat werkt met KiVa de STARTtraining heeft gevolgd;
- die de beschikbare KiVa lessen toepassen. In groep 3 en/of 4 worden alle KiVa thema's van Unit 1 behandeld. In groep 5 en/of 6 worden alle KiVa thema's van Unit 2 behandeld. In overige leerjaren wordt meer op de groep toegespitst gekeken welke lessen nodig zijn;
- die een KiVa-team bestaande uit drie personen hebben aangesteld (niet de directeur);
- waarvan leerlingen aan alle metingen (met de vragenlijsten) meedoen en dat de gegevens worden gebruikt om te kijken in hoeverre er gepest wordt, welke problemen er zijn en wat de school/leerkracht daaraan gaat doen;
- waarvan het KiVa-team ieder half jaar evalueert in hoeverre er pestproblemen zijn, in hoeverre dit af/toeneemt en of er voldoende actie wordt ondernomen. Bij toenemende pestproblemen en onvoldoende actie door leerkrachten onderneemt het KiVa-team actie;
- waarvan KiVa-teams deelnemen aan de bijscholings- / ervaringsbijeenkomsten (twee keer per jaar);

Enkele feiten over pesten

Pesten onderscheid zich van incidentele conflicten of ruzies doordat:

- Het met opzet plaatsvindt (met de intentie om de ander pijn te doen)
- Telkens opnieuw tegen dezelfde persoon.
- Er is sprake van machtsongelijkheid in kracht, macht of sociale status.

Pesten is het systematisch misbruiken van macht.

Pesten kan op verschillende manieren gebeuren:

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden.

De laatste twee vormen kunnen ook via moderne communicatiemiddelen, zoals mobiele telefoons of het internet plaatsvinden. Dit wordt cyberpesten genoemd.

Niet alleen slachtoffers, maar ook hun klasgenoten die slechts getuige zijn, ondervinden negatieve effecten van het pesten. Zij voelen zich schuldig, omdat ze niet hebben ingegrepen. Ook de pesters zelf ondervinden negatieve gevolgen van hun gedrag.

Voor de slachtoffers is het pijnlijkste niet zozeer dat ze aangevallen worden door een of twee gemene kinderen, maar dat niemand van de omstanders hen steunt.

KiVa in de praktijk

Het KiVa-team

Iedere KiVa-school heeft een werkgroep die bestaat uit minstens drie medewerkers, zoals leerkrachten of intern begeleiders: het KiVa-team. De hoofdtaak van dit KiVa-team is samen met groepsleerkrachten de voorkomende gevallen van pesten te onderzoeken en op te lossen. Daarnaast coördineert het team de afname van de vragenlijsten, teamvergaderingen en ouderavonden.

De directie van een school neemt nooit zitting in het team om een neutrale positie (is ook vertrouwenspersoon) te waarborgen.

Op de takenlijst staat welke medewerkers deel uit maken van het KiVa-team.

Het lesprogramma ter preventie

Het doel van de algemene aanpak van KiVa is om alle kinderen ervan bewust te maken hoe belangrijk de rol van de groep is bij het voorkomen van en het stoppen met pesten. Daarnaast wordt geprobeerd empathie opte wekken voor gepeste medeleerlingen en om veilige manieren te bieden om slachtoffers te steunen en te helpen. De bedoeling is om leerlingen zo ver te krijgen dat ze in plaats van de pester, degene die gepest wordt gaan steunen en laten merken dat ze het pesten afkeuren. Het ophouden met pesten is gebaseerd op bewustwording en een verandering in de normen van de groep. Het doel is een kind te helpen en het sociale dilemma bij het pesten op te lossen: moet ik doen wat ik zelf juist vind of wat anderen (groepsdruk) van mij verwachten?

Het lespakket bestaat uit 10 thema's voor zowel de onderbouw als de bovenbouw:

De thema's voor de onderbouw groep 1 t/m 4 zijn:

1. Wie zijn wij?
2. gevoelens;
3. wat is een fijne groep?;
4. iedereen is uniek;
5. herken pesten!;
6. pesten in de groep;
7. de groep is tegen pesten;
8. een gepest kind heeft hulp nodig;
9. wat kan ik doen als ik word gepest?;
10. KiVa, we doen het samen.

De thema's voor de bovenbouw (groep 5 t/m 8) zijn:

1. Iedereen verdient respect;
2. In de groep;
3. Wat is communicatie;
4. Herken pesten;
5. Verborgene vormen van pesten;
6. Gevolgen van pesten;
7. Pesten en de groep;
8. De groep verzet zich tegen pesten;
9. Wat kan ik doen als ik word gepest;
10. Kiva- We doen het samen!

De thema's worden afgesloten met een regel op het Kiva contract. Als alle lessen zijn gegeven, wordt dit contract getekend door alle leerlingen. Het dient om elkaar aan de afgesproken regels te houden en zijn daarom zichtbaar in alle groepen. Ook hangen alle regels in de gang van het schoolgebouw.

De lessen worden ondersteund door een PowerPoint- presentatie. De theorie wordt ingeoeft door spel, gesprekken, drama en tekenopdrachten. Ook is er een computergame online voor de bovenbouw, die kinderen op school en thuis kunnen spelen.

KiVa enquête

Jaarlijks wordt in de onderbouw een enquête afgenomen en in de bovenbouw zelfs 2x per jaar. Vooraf wordt toestemming gevraagd aan de ouders.

Door de enquête af te nemen bij leerlingen wordt onderzocht of pestgedrag op school verandert en hoe het ervoor staat met het sociale klimaat. Er wordt ook inzicht verkregen in het welbevinden van de leerlingen. Wij krijgen een terugkoppeling over deze gegevens zodat we nog beter weten hoe de situatie in de klas is. Zo kunnen leerkrachten nog gericht bezig gaan met het aanpakken van pesten.

Het kan zijn dat er op groepsniveau iets moet gebeuren, maar ook op individueel niveau. Indien nodig wordt dat met de betreffende leerling en diens ouders besproken.

Steungroepaanpak en herstelaanpak

Het KiVa programma biedt twee gerichte aanpakken die aangegrepen kunnen worden als er sprake is van pesten dat niet in de groep kan worden besproken of opgelost: de steungroepaanpak en de herstelaanpak. Mocht een leerkracht een steungroepaanpak nodig vinden wordt het aan het KiVa-team gemeld. Ook als er een andere onprettige situatie is voor een leerling kan een steungroep gestart worden. Bijvoorbeeld als een leerling moeilijk aansluiting kan vinden bij klasgenoten.

De steungroepaanpak bestaat uit de volgende vier stappen:

- Stap 1: Gesprek met de gepeste leerling;
- Stap 2: bijeenkomst met de steungroep;
- Stap 3: evaluatie met de gepeste leerling;
- Stap 4: evaluatie met de steungroep.

Extra stap: tweede ronde steungroepgesprekken of herstelaanpak. Herstelaanpak wordt ingezet voor kinderen die ondanks gemaakte afspraken toch doorgaan met pesten en die niet ontvankelijk zijn voor de steungroepaanpak. Kenmerkend voor de herstelaanpak is dat het KiVa-team een deel van de verantwoordelijkheid terugneemt en samen met de pesters een plan van aanpak gaat maken om het pesten te laten stoppen: het herstelplan. Dit plan wordt ondertekend door de ouders/ verzorgers van de leerling en de leerling zelf.

De concrete beschrijving, suggesties voor de gesprekken en de gespreksformulieren voor de steungroepaanpak zijn te vinden in de KiVa-handleiding, blz. 150 t/m 168. Beschrijving van de herstelaanpak zijn te vinden op blz. 169 t/m 172.

Als zowel de steungroepaanpak als de herstelaanpak geen effect hebben, kan de school er voor kiezen om de vaste KiVa-trainer in te schakelen. Deze kan Extra ondersteuning bieden bij de omgang met de pestgevallen.

Samenwerking tussen school en thuis

Samenwerking tussen school en thuis is belangrijk. Het is fijn en duidelijk voor kinderen als ze op school en thuis dezelfde boodschap meekrijgen. Om ouders te informeren worden verschillende stappen ondernomen:

- De school organiseert een informatieavond aan het begin van elk schooljaar waar alle leerkrachten KiVa aan bod laten komen;
- Alle ouders worden middels de nieuwsbrief op de hoogte gehouden over de KiVa-lessen;
- Voor ouders is er een flyer met een uitleg van de KiVa-enquête;
- Voor ouders is er een digitale oudergids op de site van KiVa (www.kivaschool.nl).
- In de oudergids staat onder meer informatie over:
 - achtergronden van pesten
 - uitleg over de rol van de groep bij pesten
 - pesten herkennen en signaleren
 - wat u kunt doen als uw kind wordt gepest
 - wat u kunt doen als uw kind pest
 - hoe uw kind een gepest kind kan helpen
- *Door naar de oudergids!*

Bijlage 4. Functioneringsgesprek**FUNCTIONERINGSGESPREK leerkracht**

Naam:	
Geboortedatum:	
Huidige school:	
Leidinggevende:	
Huidige functie:	
Datum vorig gesprek:	
Datum gesprek:	

1. Resultaatgerichte afspraken vorig(e) gesprek(ken)

–
–
–
–
–
–
–
–
–
–

2. Competentieoverzicht (mits van toepassing bijlage Pi-Educatie instrument)

Competentieprofiel met gedragsindicatoren

- Boven het gewenste niveau
- Op het gewenste niveau
- Bijna op het gewenste niveau
- Onder het gewenste niveau

1. Interpersoonlijk competent De leraar primair onderwijs moet ervoor zorgen dat er in zijn groep een prettig leef- en werkklimaat heerst.	
2. Pedagogisch competent De leraar primair onderwijs moet de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van de kinderen bevorderen. Hij moet hen helpen een zelfstandig en verantwoordelijk persoon te worden.	
3. Vakinhoudelijk en didactisch competent De leraar primair onderwijs moet de kinderen helpen zich de culturele bagage eigen te maken die samengevat is in de kerndoelen voor het primair onderwijs en die elke deelnemer aan de samenleving nodig heeft om volwaardig te kunnen functioneren.	
4. Organisatorisch competent De leraar primair onderwijs draagt zorg voor alle aspecten van	

klassenmanagement ten behoeve van zijn groep.	
5. Competent in het samenwerken met collega's De leraar primair onderwijs moet ervoor zorgen dat zijn werk en dat van zijn collega's op school goed op elkaar zijn afgestemd. Hij moet ook bijdragen aan het goed functioneren van de schoolorganisatie.	
6. Competent in het samenwerken met de omgeving De leraar primair onderwijs moet contacten onderhouden met de ouders of verzorgers van de kinderen. Hij moet er ook voor zorgen dat zijn professionele handelen en dat van anderen buiten de school goed op elkaar zijn afgestemd.	
7. Competent in reflectie en ontwikkeling De leraar primair onderwijs moet zich voortdurend verder ontwikkelen en professionaliseren.	
Toelichting	

3. Welbevinden	
Welke momenten hebben de afgelopen periode veel voor je betekend? Wat waren inspirerende situaties, waar liep je warm voor? Wie of wat heeft je geïnspireerd? Waar ligt je inspiratie in je werk?	
Wat is het afgelopen jaar een uitdaging voor je geweest, die je hebt aangepakt? Wat is op dit moment een uitdaging voor je?	
Welke momenten hebben je veel energie gekost? Energievreters, bepaalde vergaderingen, gesprekken, bepaalde situaties of het ontbreken van iets?	

4. Organisatie en Schoolontwikkeling	
Professionele relatie met de leidinggevende(n)	
Tevredenheid taken binnen de school	
Eigen inbreng schoolbeleid	
Besluitvorming binnen de school	

5. Professionalisering / Deskundigheidsbevordering	
Wat doe je/heb je dit schooljaar gedaan aan professionalisering	
Welke wensen heb je t.a.v. je individuele professionalisering	

Wat heeft het je opgeleverd (voor jezelf/je groep/de organisatie)	
---	--

6. Loopbaan	
Heb je een loopbaanvraag?	
Waaraan wil je werken?	
Wat heb je daarvoor nodig?	
Hoe ziet de leiding jouw sterke (en ontwikkelings-) punten?	
Mobiliteitswensen	

7. Omstandigheden welke de functievervulling hebben beïnvloed

8. Resultaatgerichte afspraken.

Datum vervolgesprek en type gesprek

9. Ondertekening	
Datum:	Datum:
Personeelslid 0 akkoord 0 gezien	Gespreksfunctionaris

Bijlage 5. De vertrouwenspersoon

DE FUNCTIE VAN VERTROUWENSPERSOON

Als vertrouwenspersoon werkzaam in het onderwijs bent u aangesteld als aanspreekpunt voor klachten. De klachten kunnen afkomstig zijn van leerlingen, hun ouders en van personeelsleden.

Taken

De drie hoofdtaken van de vertrouwenspersoon zijn:

1. Opvang, ondersteuning en begeleiding van de klager. Hem of haar helpen tevens helpen wegen te wijzen om de klacht gehoord en opgelost te krijgen. Ook kan de vertrouwenspersoon helpen bij het herstellen van relaties.
2. Voorlichting geven over uw functie én over vormen van ongewenst gedrag en daar nodig of gewenst preventieve activiteiten organiseren gericht op voorkomen van ongewenst gedrag en onveiligheid.
3. Beleidsadvies geven aan directie/bestuur van de school gericht op de bevordering van de sociale veiligheid.

Wat behoort tot mijn taak?

Als u twijfelt of iets binnen uw werkterrein valt, kunt u zichzelf de volgende vragen stellen:

- Speelt de situatie binnen de school?
- Behandelt de klachtencommissie uiteindelijk deze klacht?

Als er op één van deze vragen met 'ja' geantwoord kan worden, dan valt het in uw takenpakket.

Tot slot:

Bij klachten van ouders of leerkrachten die niet of onvoldoende kunnen worden afgehandeld door de vertrouwenspersoon op school bestaat de mogelijkheid de klacht of het ongenoegen neer te leggen bij de directeur. Indien dat geen of onvoldoende soelaas biedt, kan de sectordirecteur worden benaderd. Ook kan gebruikt worden gemaakt van de onafhankelijke vertrouwenspersonen binnen Lauwers en Eems. Zie hiervoor 3.10 van het bijbehorende beleidsstuk.

Bijlage 6. Incidenten registratie (notitie-categorie in ParnasSys)**Aard incident:**

☐ Pesten	☐ Bedreigen
☐ Vernieling	☐ Agressie
☐ Vechtpartij	☐ Spijbelen
☐ Weglopen	☐ Brand
☐ Diefstal	☐ Discriminatie
☐ Seksuele intimidatie	☐ Seksueel misbruik

Omschrijving incident:

.....

Aanpak n.a.v. het incident:

.....

Ingevuld door:

.....

Handtekening:

.....

Handtekening ouder(s):

.....

Evaluatie aanpak:

.....

Ingevuld door:

.....

Handtekening:

.....

Handtekening ouder(s):

.....

Bijlage 7. De Gouden Weken

'De gouden weken'

**groepsvorming
&
ouderbetrokkenheid**

Wat zijn 'de gouden weken'?

De eerste weken na de zomervakantie worden 'de gouden weken' genoemd. In deze weken wordt de groep gevormd en worden de normen bepaald.

Na de zomervakantie heeft de groep de eerste weken de tijd nodig zich te vormen. De hiërarchische structuur verschuift wat. Bepaalde kinderen blijken iets dominanter, een enkel kind heeft de groep verlaten of is er aan toegevoegd. Juist deze gevoelige periode is bij uitstek geschikt om in te zetten op een juiste groepsvorming.

Daarnaast is er nog een reden om aan het begin van het schooljaar in te zetten op de groepsvorming. Je kunt de volgorde van de fases van groepsvorming beïnvloeden, zodat de normen niet door de groepsleiders worden bepaald maar door de klas en leerkracht samen.

Groepsvorming

Een groep, zoals een klas, vormt zich volgens een bepaald aantal fasen. Uit onderzoek is gebleken dat gedurende ongeveer 6 weken een klas de 4 fasen in de groepsvorming doorloopt:

– *Forming (oriënteren):*

‘De kat uit de boom kijk fase’. Groepsleden onderzoeken, maken een inschatting van anderen en van zichzelf.

– *Storming (presenteren):*

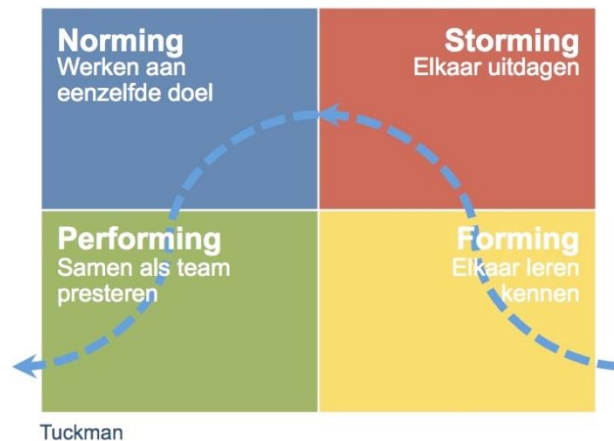
Beweging in de rangorde. Wie is een leider, wie hoort bij welke groep, etc?

– *Norming (normeren):*

Groepsnormen worden duidelijker.

– *Performing (presteren):*

Er is voor bepaalde omgangsvormen gekozen. Er is een gezamenlijk doel geformuleerd. Leiders zijn duidelijk.

In het begin van het groepsproces kun je zorgen dat de groep tot **positieve normen** komt. Dit doe je onder andere door te praten over wat “goed” is in de klas en door dat goede voor te doen.

Trek voor deze beginfase de eerste twee weken van het schooljaar uit. Het werk komt in deze periode op de tweede plaats. Eerst het groepsproces de goede kant op sturen. Dat betaalt zich in de rest van het jaar terug.

Negeer problemen niet, maar maak ze bespreekbaar. Daarmee zet je de toon over omgaan met elkaar.

Bespreek expliciet met je groep wat een "goede leider" is. Wat een goede leider doet en tot welke grens je de leider volgt. Je hebt een goede kans dat de leiders in je klas zich hiernaar gaan gedragen.

KIVA

In de eerste **KiVA-lessen** staat het vormen van een groep centraal in de lessen 1 t/m 3. Dat is ook de reden dat deze lessen voor de herfstvakantie moeten worden gegeven.

De eerste 3 lessen van KiVA besteden veel aandacht het tot stand brengen van normen in de groep, zodat de normen niet door de groepsleiders worden bepaald maar door de klas en de leerkracht samen.

Coöperatieve werkvormen

Werk veel aan **groepsopdrachten**. Doe dit in wisselende groepjes en stel steeds zelf die groepjes samen. Zo voorkom je groepjes binnen de groep. De groepsopdrachten worden altijd gezamenlijk afgesloten.

Zorg de eerste twee weken voor een scala aan **groepsvormende spelletjes**. Doe er een aantal per dag. Ook hier kies jij als leerkracht de groepjes. De spelletjes zorgen voor veel plezier en een positieve groeps sfeer.

Maak samen met je klas de **groepsregels**. Je hoeft niet bang te zijn dat "jouw" regels daar niet tussen zullen staan. De meeste kinderen houden verbazend veel van dezelfde dingen als de leerkracht. Hang de regels zichtbaar op en laat iedereen, dus ook de leerkracht, de groepsregels ondertekenen. Oefen en bespreek de afgesproken regels, verwijst er expliciet naar en houd alle ondertekenaars er aan. Evalueer de regels na een week. Stel ze zo nodig bij. Doe dit na een aantal weken nog eens. Bijstellen blijkt overigens zelden nodig.

Bespreek elke dag even de dag. Trek tien minuutjes uit om de positieve dingen van die dag te noemen. Laat de negatieve bewust achterwege. Zo gaan de kinderen met een goed gevoel naar huis. Wat niet zo goed ging, bespreek je kort van te voren wanneer die situatie zich weer aandient. Zorg ervoor dat niet alleen jij, maar ook de kinderen aan het woord komen. Probeer kinderen te kiezen die waarschijnlijk iets positiefs gaan zeggen. Evalueer de regels na een week. Stel ze zo nodig bij. Doe dit na een aantal weken nog eens. Bijstellen blijkt overigens zelden nodig.

Maak de kinderen verantwoordelijk door takenbord voor hun groep (elkaar) en hun lokaal.

In plaats van een klassendienst van twee kinderen, maak je een takenbord met een scala aan taken. Voor elke taak is een kind verantwoordelijk. Denk aan planten watergeven, boeken rechtzetten, bord schoonmaken, enz. Hang expres weinig aan de muren als het schooljaar begint. Stimuleer de kinderen om te zorgen voor posters of tekeningen. Zo wordt het snel "hun" lokaal.

Groepsvorming

KIVA les 1 t/m 3

Coöperatieve werkvormen en groepsvormende spelletjes

groepsregels

Bespreek elke dag

Maak de kinderen verantwoordelijk door takenbord

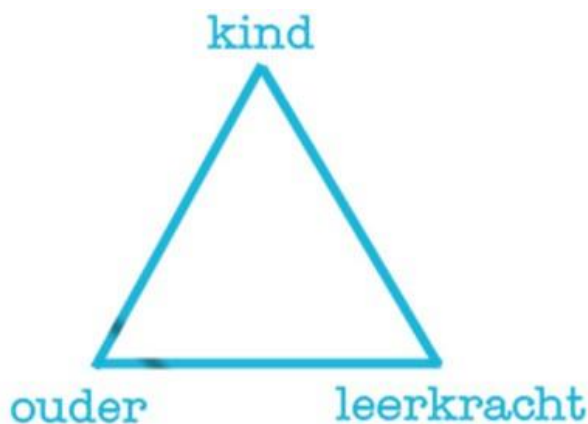
Groepswerk

Ouderbetrokkenheid

Waarom is ouderbetrokkenheid belangrijk?

De ouders kunnen niet los gezien worden van de groepsvorming op scholen. Kinderen en ouders zijn onlosmakelijk verbonden met elkaar. Ongeacht de aard van de relatie tussen de ouders en het kind is er sprake van bestaansloyaliteit. Elk kind dankt zijn bestaan aan de ouders en is daardoor per definitie loyaal aan hen. Uit deze bestaansloyaliteit volgt dat, als leraren willen investeren in de ontwikkeling van het kind, ze ook zullen moeten investeren in de contacten met ouders. Echter, het kind heeft ook loyaliteit naar de leraar toe. Deze wordt sterker gedurende het schooljaar en naarmate het kind vaker dezelfde leraar voor de groep heeft gehad.

Uit de vergelijking is af te leiden leerkracht op een lijn zitten wat richting het kind, het **effect**

dat als ouders en betreft de aanpak **'verdubbeld'**.

Wanneer communiceer je met ouders?

De gouden weken dragen bij aan ouderbetrokkenheid door de ouders vanaf het begin van het schooljaar uit te nodigen voor een gesprek. Een belangrijk voordeel is dat er bij de start van een nieuw schooljaar nog geen negatieve voorvallen zijn geweest. Je begint, zeker als 'nieuwe' leerkracht, weer blanco. Dit kan helpen om krediet op te bouwen bij de ouders. Ook kun je belangrijke informatie krijgen over het gedrag en de belevingswereld van het kind. Hoe gaat het om met conflicten, hoe reageert de ouder, hoe reageert het kind op verantwoordelijkheid, wat zijn de hobby's van het kind? Dus naast het creëren van ouderbetrokkenheid kan de inhoudelijke informatie goed van pas komen bij de pedagogische benadering van de zoon of dochter.

Hoe communiceer je met ouders?

Uiteraard is het van belang dat je communiceert, maar nog belangrijker is hoe je communiceert. Voor de meeste leraren is de communicatie met ouders lastiger, vooral bij conflictsituaties. De factor tijd speelt een cruciale rol.

Als er na de gouden weken een conflict is met de ouders, kiezen we voor een oplossingsgerichte insteek waarbij we niet uitgaan van de schuldvraag, de oorzaak of het verleden van het conflict.

We kiezen juist een toekomstgerichte aanpak, waarbij we ons focussen op samenwerking, op ideeën en oplossingen van ouders in korte gesprekjes.

(eigenlijk op de Kiva manier)

In conflictsituaties kiezen we voor korte, oplossingsgerichte oudergesprekken, als er in de loop van het schooljaar toch een probleem of conflict is dat besproken dient te worden. Daarbij gaat het om een reeks van zo'n 6 korte afspraken van 15 minuten. De werkwijze bij de oudergesprekken wordt samengevat in het klaverblad Concept van Frans Meijer. Hij is bedenker van de oorspronkelijke Gouden Weken training.

Blad 1

De eerste weken aan de start van het schooljaar worden alle ouders om de beurt, een half uur in de klas uitgenodigd. De leraar stelt de vraag 'Marlies komt bij mij in de klas. Vertel, wie is Marlies?'

Blad 2

Als je in een gesprek wilt met ouders (kind) over het gedrag dan kom je in een keer maar 15% dichterbij elkaar. Bij een conflict, probleem of zorg start je dus altijd met het maken van zes korte afspraken (15 minuten) om aan het eind ongeveer 90% overeenstemming te hebben.

Blad 3

Praat met ouders (kinderen) altijd zoveel mogelijk gericht op samenwerking. Stel vragen. Praat met, in plaats van tegen. Vertel wat jij doet, vraag hoe zij dat vinden. Denken ze dat het kan helpen, of hebben zij andere ideeën? En verwacht dat zij na overleg, ook hun visie, ideeën, plannen aan jou vertellen. Met hetzelfde uitgangspunt: hoe vind jij wat zij van plan zijn, helpt dit, heb je suggesties voor ze. Wissel heen en weer.

Goede luisterhouding ASL (volgende pagina)

Blad 4

De paradox van de communicatie met ouders. Je praat misschien erg veel over de aspecten waarin jij de specialist bent. Zoals taal, lezen en rekenen. Maar het levert veel meer op om met ouders te praten over die zaken rondom hun kind, waarop zij de meeste invloed hebben. Zoals gedrag en houding.

Een goede luisterhouding (LSD)

*Luisteren

Actief luisteren: reaties als 'hm hm' of 'ja'. Wees niet bang om stiltes te laten vallen. Door zelf te zwijgen, bied je een ander de gelegenheid om rustig na te denken over wat hij heeft gezegd en er eventueel iets aan toe te voegen.

*Samenvatten

De hoofdpunten gestructureerd weergeven, waardoor je laat merken dat je actief luistert, maar ook controleer je of je de ander goed hebt begrepen.

*Doorvragen

Om tot de kern te komen. Soms zijn bepaalde antwoorden niet volledig of relevant.

Tijdslijn groepsvorming en ouderbetrokkenheid

Week 1 en 2 groepsvorming in de klas

Week 3 kijken in de klassen

Week 4 infoavond

Week 5 en 6 omgekeerd oudergesprek

Bijlage 8.**Maatschappelijke betrokkenheid**

Op Noordewier vinden we maatschappelijke betrokkenheid belangrijk. Dat blijkt uit onze missie: Ieder kind tot zijn recht laten komen en aansluiten bij individuele ontwikkel- en leerbehoeften, talenten stimuleren en vaardigheden leren om nu en in de toekomst deel te nemen en bij te dragen aan de maatschappij.

Scholen zijn vanaf 2006 wettelijk verplicht aandacht te besteden aan burgerschap. Bevordering van burgerschap en integratie is belangrijk omdat de betrokkenheid tussen burgers onderling en burgers en de overheid is afgenomen. De opdracht aan scholen om actief burgerschap en sociale integratie te bevorderen is in de wet vastgelegd. Obs Noordewier onderschrijft dit van harte.

Wij citeren uit ons schoolplan en notitie Pedagogisch klimaat, sociale veiligheid, burgerschap en integratie: *Omgeving en school*

It takes a village to raise a child.

Kinderen leren altijd en overal: op school, in de naschoolse opvang, thuis, in de wijk, in een zorginstelling, in de vrije tijd. De omgeving van het kind en de school is daarom van groot belang om kinderen optimale ontwikkelingskansen te bieden. Door gebruik te maken van de omgeving verrijken we ons onderwijs.

1 van onze specifieke doelen:

- Vorm geven aan maatschappelijke redzaamheid en burgerparticipatie. De maatschappij verandert van een verzorgingsmaatschappij naar een participatiemaatschappij.

Wat doen we op school op het gebied van maatschappelijk betrokkenheid?

We hebben een kinderraad, die allerlei zaken organiseert en spreekbuis is voor het team en de kinderen.

We werken met schooltaken voor kinderen; iedereen heeft een taak om alles op school goed te laten verlopen.

Goede doelen; wij vinden dat we de leerlingen ook moeten meegeven dat het goed is om iets voor anderen te betekenen en ze bewust te maken dat er mensen in onze maatschappij zijn die wellicht hulp nodig hebben. Daarom doen we jaarlijks mee aan de actie Kinderpostzegels. We sparen doppen voor de Vereniging voor opleiding Blinden- Geleide- Honden.

Jaarlijks doen we mee aan NL-Doet.

Incidenteel ondernemen we activiteiten voor en met Viskenij of de Ding'n, zoals Sint Maarten en voorlezen. In december 2016 hebben we voor het eerst meegedaan aan de Kerstkaartenactie.

Inloopbijeenkomst

Tijdens de inloopbijeenkomst gaven ouders aan dat ze de maatschappelijke betrokkenheid graag meer vorm gegeven zagen worden en ze noemden: dierendag (rond dierendag (dekens, voer inzamelen), de Schoenendoosactie van Edukans, inzameling voor Gambia, kleding voor Roemenië, Kerstmarkt Baflo voor de Voedingsbank.

Het vervolg

Wij vinden het een goed idee om de activiteiten uit te breiden, wel willen we er enige lijn in aanbrengen. Vandaar dat we een vier-jaren-plan voorstellen.

	Wanneer	De opbrengst is voor
	2016-2017	
Doppen sparen	Gehele jaar	opleiding Blinden- Geleide- Honden.
Kinderpostzegels	okt	St. Kinderpostzegels
Sint Maarten; Viskenij of de Ding'n	nov	n.v.t.

de Kerstkaartenactie	dec	Obs Noordewier
NL-Doet; zwerfvuil verzamelen	maart	n.v.t.
Kleding inzamelen	juni	Roemenië
	2017-2018	
Doppen sparen	Gehele jaar	opleiding Blinden- Geleide- Honden.
dierendag (dekens, voer inzamelen)	Sept, 4 okt	Dierenasiel
Kinderpostzegels	okt	St. Kinderpostzegels
Sint Maarten; Viskenij of de Ding'n	nov	n.v.t.
Schoenendoosactie van Edukans	dec	Kinderen uit
Kerstbakjes maken Viskenij	dec	n.v.t.
NL-Doet; zwerfvuil verzamelen	maart	n.v.t.
	2018-2019	
Doppen sparen	Gehele jaar	opleiding Blinden- Geleide- Honden.
Kinderpostzegels	okt	St. Kinderpostzegels
Sint Maarten; Viskenij of de Ding'n	nov	n.v.t.
Kerstmarkt Baflo	dec	Voedingsbank
? inzamelen voor Gambia	?	?
NL-Doet; zwerfvuil verzamelen	maart	n.v.t.